

Sygn. akt VU 2822/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2014 roku

Sąd Okręgowy – V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Główczyński

Protokolant: Magdalena Pańków

po rozpoznaniu w dniu 02 grudnia 2014 roku w Legnicy

sprawy z wniosku E. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o rentę rodzinną

na skutek odwołania E. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 16 lipca 2014 roku

znak (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 2822/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 16 lipca 2014 r. odmówił E. C. prawa do renty rodzinnej gdyż jako małżonka rozwiedziona w chwili śmierci męża nie miała prawa do alimentów z jego strony ustalonych wyrokiem lub ugodą sądową i tym samym nie spełnia warunku określonego w art. 70 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W odwołaniu od powyższej decyzji, zaskarżonej w całości, z E. C. zarzuciła naruszenie prawa materialnego, tj. art. 70 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przez niewłaściwe jego zastosowanie polegające na uzależnieniu przyznania prawa do renty rodzinnej po zmarłym od istnienia prawa do alimentów od zmarłego ustalonych wyrokiem lub ugodą, podczas gdy przepis art. 70 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w zakresie, w jakim uprawnienie małżonki rozwiedzionej do uzyskania renty rodzinnej uzależnia się od wymogu posiadania w dniu śmierci męża prawa do alimentów z jego strony, ustalonych wyłącznie wyrokiem lub ugodą sądową, został uznany przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13 maja 2014 r., SK 61/13, za niezgodny z art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, skutkiem czego doszło do derogacji normy prawnej wymagającej, by prawo do alimentów przysługujące osobom rozwiedzionym było ustalone wyłącznie orzeczeniem lub ugodą sądową.

Wskazując na powyższe, wnioskodawczyni wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez przyznanie jej renty rodzinnej po zmarłym J. C. oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu E. C. wskazała, że jej małżeństwo zostało rozwiązane w 2009 r. albowiem J. C. nadużywał alkoholu i zaciągał kredyty. Mimo orzeczonego rozvodu małżonkowie nie zaprzestali wspólnego pożycia i do śmierci J. C. mieszkali wspólnie i prowadzili wspólne gospodarstwo domowe. Mimo orzeczonego rozvodu E. C. i J. C. żyli jak małżeństwo. J. C. zarabiał ok. 4.000 zł miesięcznie, a wnioskodawczyni zarabiała około 1.456,84 zł miesięcznie. Ze względu na wyraźną dysproporcję zarobków, J. C. dobrowolnie, stale i regularnie, w każdym miesiącu przyczyniał się do utrzymania E. C. przekazując jej co miesiąc kwotę ok. 1.000 zł oraz finansując opłaty i zakupy. J. C. finansował także większe zakupy wnioskodawczyni, m.in. zakup słuchawek o wartości około 3.200 zł. E. i J. C. już po rozwodzie wspólnie spłacali kredyt.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o oddalenie odwołania i w uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie wskazał na okoliczności faktyczne wynikające z ustaleń zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Prawomocnym wyrokiem z dnia 06 kwietnia 2009 r. Sąd Okręgowy w Legnicy I Wydział Cywilny rozwiązał małżeństwo powódki E. C. z pozwanym J. C. zawarte w dniu (...) - przez rozwód bez orzekania o winie.

Mający ostatnie miejsce zamieszkania w G., ul. (...) J. C. zmarł (...) w G..

J. C. pozostawał w stosunku pracy w okresach:

- od 02 lipca 1979 r. do 15 lipca 1990 r., (w tym zasadnicza służba wojskowa od 28 kwietnia 1980 r. do 02 kwietnia 1982 r.),

- od 01 czerwca 1995 r. do 31 grudnia 2003 r.,

- od 01 stycznia 2004 r. do 04 czerwca 2014 r.

Poza tym, w okresach:

- od 04 sierpnia 1992 r. do 03 sierpnia 1993 r.,

- od 19 kwietnia 1994 r. do 14 października 1994 r.

- od 19 kwietnia 1995 r. do 31 maja 1995 r.

J. C. pobierał również zasiłki z tytułu pozostawania bez pracy. Łącznie posiadał 31 lat, 6 miesięcy i 19 dni okresów składkowych.

J. C. zarabiał ostatnio około 4.000 zł brutto miesięcznie.

E. C. pobiera od 30 listopada 2009 r. rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy, ostatnio w kwocie po 690 zł brutto (603,59 zł netto) miesięcznie a ponadto z tytułu pozostawania w stosunku pracy i wykonywania pracy porządkowej osiągała przychód, ostatnio w wysokości 1.608 zł brutto miesięcznie. Wnioskodawczyni otrzymuje ponadto zasiłek pielęgnacyjny w kwocie 153 zł. Jej częściowa niezdolność do pracy była orzekana wyłącznie z powodu uszkodzenia narządu słuchu. W orzeczeniu z 05 sierpnia 2014 r. komisja lekarska ZUS stwierdziła dalszą progresję ubytku słuchu, głuchotę ucha prawego oraz deficyt słuchu w uchu lewym, sięgającym 90-100 dB, z cechami społecznej niewydolności słuchu.

Wnioskodawczyni złożyła pozew o rozwód w nadziei, że tym sposobem spowoduje, że jej mąż przestanie nadużywać alkoholu. Mimo orzeczonego rozwodu małżonkowie nie zaprzestali wspólnego pożycia i do śmierci J. C. mieszkali wspólnie i prowadzili wspólne gospodarstwo domowe. J. C. dobrowolnie w każdym miesiącu przekazywał wnioskodawczyni co miesiąc kwotę ok. 1.000 zł oraz finansował opłaty i zakupy. J. C. finansował także większe zakupy wnioskodawczyni, m.in. zakup słuchawek o wartości około 3.200 zł. E. i J. C. już po rozwodzie wspólnie spłacali kredyt.

(n i e s p o r n e)

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.), renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. W świetle ustaleń zaskarżonej decyzji J. C. był osobą, która w chwili śmierci spełniała warunki do uzyskania renty z tytułu niezdolności do pracy i tym samym spełniona została jedna z dwóch określonych powyższym przepisem przesłanek, warunkujących prawo do renty rodzinnej.

Zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej, renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny, w tym wdowie, która spełnia warunki określone w art. 70 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z art. 70 ust. 1 pkt 1, wdowa ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli w chwili śmierci męża osiągnęła wiek 50 lat lub była niezdolna do pracy. E. C. ten warunek spełnia, albowiem w chwili śmierci J. C. była niezdolna do pracy. Zgodnie jednak z art. 70 ust. 3 ustawy emerytalnej, małżonka rozwiedziona lub wdowa, która do dnia śmierci męża nie pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, nabywa prawo do renty rodzinnej, jeżeli oprócz spełnienia warunków określonych w ust. 1 lub 2 miała w dniu śmierci męża prawo do alimentów z jego strony ustalone wyrokiem lub ugodą sądową. Formalnie tego warunku wnioskodawczyni nie spełnia, gdyż nie miała w chwili śmierci J. C. ustalonych wyrokiem lub ugodą sądową alimentów. W tym miejscu należy uwzględnić trafną argumentację wnioskodawczyni, wskazującą, że wyrokiem z dnia 13 maja 2014 r. Trybunał Konstytucyjny w sprawie SK 61/13 orzekł, iż art. 70 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440, 1717 i 1734) w zakresie, w jakim uprawnienie małżonki rozwiedziona do uzyskania renty rodzinnej uzależnia od wymogu posiadania w dniu śmierci męża prawa do alimentów z jego strony, ustalonych wyłącznie wyrokiem lub ugodą sądową, jest niezgodny z art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie zatem z tym wyrokiem art. 70 ust. 3 ustawy emerytalnej traci moc w zakresie, w jakim uprawnienie małżonki rozwiedziona do uzyskania renty rodzinnej poza spełnieniem przesłanek określonych w art. 70 ust. 1 i 2 tej ustawy oraz wymogu posiadania w dniu śmierci męża prawa do alimentów z jego strony uzależnia od tego, aby alimenty były ustalone wyrokiem lub ugodą sądową. Wobec tego obowiązek alimentacyjny może być realizowany na warunkach ustalonych samodzielnie przez strony w drodze zgodnego ich porozumienia, na co uwagę w uzasadnieniu wskazanego wyżej wyroku zwrócił Trybunał Konstytucyjny. W tym miejscu należy także uwzględnić zawarte w tym uzasadnieniu stwierdzenie, że nie każde przekazywanie określonej sumy pieniężnej na rzecz byłego małżonka stanowi realizację obowiązku alimentacyjnego, o którym mowa w art. 60 § 1 k.r.o. Renta rodzinna jest świadczeniem o charakterze alimentacyjnym, które ma na celu rekompensatę osobom uprawnionym źródła dochodu utraconego wraz ze śmiercią byłego małżonka. Zgodnie z celem tego świadczenia i sposobem uregulowania renty rodzinnej powinna otrzymać osoba, której prawo do alimentów przysługiwało, niezależnie od tego, czy obowiązek alimentacyjny byłego małżonka został potwierdzony przez sąd ugodą sądową lub wyrokiem, czy był on dobrowolnie realizowany do momentu śmierci zobowiązanego. O obowiązku takim można mówić dopiero wówczas, gdy spełnione zostaną przesłanki wskazane w tym przepisie, tj. małżonek uprawniony nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia małżeńskiego i znalazł się w niedostatku.

Przenosząc te ogólne rozważania na grunt rozpoznanej sprawy, wobec niespornego ustalenia, że w chwili śmierci męża wnioskodawczyni nie miała z jego strony ustalonego prawa do alimentów wyrokiem lub ugodą sądową, a do

chwili śmierci J. C. dobrowolnie przekazywał jej wskazywane przez nią środki, należy dokonać ustaleń mających na celu ustalenie, czy jego obowiązek alimentacyjny wobec wnioskodawczynie w istocie istniał. W tym celu należy zatem uwzględnić treść normy art. 60 § 1 k.r.o., który stanowi, iż małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia i który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka rozwiedzonego dostarczania środków utrzymania w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego. W realiach rozpoznanej sprawy E. C. spełnia pierwszą z wymienionych we wskazanym przepisie przesłankę, bowiem w świetle niespornych ustaleń faktycznych nie została uznana za wyłącznie winną rozkładu pożycia. W zakresie spełnienia drugiej przesłanki w ocenie Sądu E. C. nie znajduje się w niedostatku. Jak wynika bowiem z zebranego w sprawie materiału wnioskodawczynie posiada stałe źródło dochodu w postaci renty z tytułu niezdolności do pracy. W tym zakresie należy uwzględnić także i tę niesporną okoliczność, że orzeczeniem komisji lekarskiej ZUS wyłącznie ze względu na wadę słuchu E. C. została uznana za osobę częściowo niezdolną do pracy. Zachowała zatem częściowo zdolność do pracy, którą powinna wykorzystać i rzeczywiście od wielu lat wykorzystuje. Ubezpieczona przez cały okres pobierania renty świadczy pracę i osiąga z tego tytułu przychód miesięczny w kwocie około 1.608 zł brutto. Łącznie zatem E. C. posiada przychód w kwocie 2.298 zł brutto miesięcznie. Posiadając stały taki miesięczny przychód wnioskodawczynie nie może być uznana za osobę znajdującą się w niedostatku w rozumieniu art. 60 § 1 k.r.o.

Odnosząc się do pozostałych argumentów odwołania, wobec podniesionego w uzasadnieniu odwołania faktu wskazującego na to, że po orzeczeniu rozvodu J. C. dobrowolnie przekazywał wnioskodawczynie określone kwoty, należy wskazać, że prowadząc z nią wspólne gospodarstwo zmarły musiał współuczestniczyć w kosztach utrzymania. Jakkolwiek istotnie ubezpieczona i J. C. wspólnie spłacali kredyt, to w świetle zebranego materiału był to jeden z kredytów zaciągniętych przez zmarłego. W świetle zaś przytoczonych wyżej rozważań opartych na treści uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego, fakt przekazywania wnioskodawczynie przez J. C. comiesięcznych kwot, czy też poniesienia kosztu zakupu aparatu słuchowego nie dowodzi realizacji obowiązku alimentacyjnego.

Uwzględniając ustalony w sprawie materiał oraz przytoczone wyżej rozważania należy wskazać, że choć zasadnie wnioskodawczynie kwestionuje zasadność decyzji w części dotyczącej jej uzasadnienia, to ze względu na istotne dla rozstrzygnięcia ustalenie polegające na uznaniu, że nie jest ona osobą znajdującą się w niedostatku, jej odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie. Nie tylko bowiem w dniu śmierci byłego męża E. C. nie miała prawa do alimentów z jego strony ustalonych wyrokiem lub ugodą sądową, ale przede wszystkim nie spełniała ustawowych przesłanek do takiego świadczenia. Ze wskazanych natomiast wyżej przyczyn, fakt przekazywania przez J. C. ubezpieczonej wskazywanych przez nią kwot nie przesądza o realizacji obowiązku alimentacyjnego. Mieszkając wspólnie z wnioskodawczynią i prowadząc z nią wspólne gospodarstwo domowe ponosił bowiem związane z tym koszty utrzymania.

W końcu należy uwzględnić także istotny fakt, że rozwiązując małżeństwo ubezpieczonej z J. C., Sąd Okręgowy nie orzekł o winie. Wobec tego w sprawie nie ma zastosowania § 2 art. 60 k.r.o.

Uwzględniając powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. pozbawione uzasadnionych podstaw odwołanie oddalił.